

Pavol Kubáň (uprostřed) hraje stárnoucího knížete.

FOTO: SERGHEI GHERCIU

Všechno je jen sen...?

Opera, kterou stojí za to vidět:
Hans Krása a jeho „Zásnuby ve snu“ v Praze.

Michael Ernst

Co je persona non grata, je dobře známo. Nežádoucí osoba. Může však existovat i nežádoucí hudba? V sérii představení pod názvem Musica non grata byla nedávno ve Státní opeře v Praze uvedena pozoruhodná inscenace, která měla připomenout, jak bylo umění v dobách německého národního socialismu hanobeno jako nežádoucí a „zvrhlé“. Za nežádoucí byli však považováni i mnozí umělci. Jedním z nich byl skladatel Hans Krása, narozený v Praze v roce 1899, o němž se dnes neví o moc víc, než že napsal dětskou operu „Brundibár“, která měla premiéru v roce 1942 v bývalém židovském sirotčinci v Praze. Krátce nato byla nastudována opět pod vedením Krásoy v Terezíně, ale nacisté ji zneužili k propagandistickým účelům. Děti, které v opeře účinkovaly, byly brzy deportovány do Osvětimi stejně jako sám skladatel – ten v říjnu 1944.

Opera „Zásnuby ve snu“ vychází z Dostojevského novely „Strýčkův sen“ a měla premiéru v

roce 1933 pod taktovkou George Szella v Novém německém divadle v Praze. Je to skvělé hudební dílo, které je až děsivým důkazem toho, o jak obrovský talent byl Krása uprostřed svého života připraven. Co všechno by tento mistr, ovlivněný Mahlerem, Schoenbergem a Zemlinským, mohl ještě vytvořit, kdyby mu v tom nezabránili nacisté a jejich rasová ideologie! Krása nahrál a zpracoval téměř vše, co v té době mělo v hudbě význam. „Zásnuby“ poněkud připomínají styl Richarda Strausse, což je iritující, protože právě on byl od roku 1933 prezidentem Říšské hudební komory. Nechybí však ani jazz připomínající Erwina Schulhoffa, groteskní hudba Dmitrije Šostakoviče a revue Kurta Weilla. V žádném případě nejde o imitaci, ale vždy je to originálně zpracované, někdy se zvuky prudkými a charakteristickými, někdy spíše chytlavými a strhujícími.

Krásou „Zásnuby“ zinscenoval v pražské Státní opeře soubor opery Národního divadla moravskoslezského, kde mělo toto

dílo premiéru již v únoru jako úvod celé „terezínské trilogie“, k níž se zavázal režisér Jiří Nekvasil. Příběh hry je doslova bizarní a je v naprostém kontrastu s pozdějším osudem opery a jejího skladatele. Stručně řečeno: Matka v ruské provincii chce provdat svou dceru a zcestovalý kníže ji jde právě do rány. Dcera však miluje umírajícího revolucionáře. Starý kníže, který už je trochu pomatený, požádá krásnou dceru o ruku, ale o něco později ho synovec přesvědčí, že se mu to mohlo jen zdát. Synovec už si totiž sám na krásku myslí.

Docela zábavný příběh skončí dobře, protože na knížete zapůsobí dívčina otevřenost (když mu řekne, že jeho peníze potřebovala jen proto, aby se mohla starat o svého milého). Vše je ale jen vyprávění starého archiváře. Pouhý sen.

Jiří Nekvasil jako režisér přenesl operu na jeviště možná až moc tradičně, ale plynule. Jeho souboru, který hraje s velkým nasazením a výborně zpívá (srozumitelnou němčinou), se to daří přesně,

živě a zábavně. Mladý dirigent Marek Šedivý a operní orchestr a sbor z Ostravy podali skvělý výkon. To, co mělo být na pódiu jen sen, bylo z orchestřiště podpořeno opravdu velkolepou hudbou. Nádherná sóla se opakovaně prolínala s ladným tutti, moderní opera s blaženým zvukem operety a došlo na hudební retrospektivu i fascinující přechod do moderní doby.

V Praze měl poté premiéru i „Růžový kavalír“ Richarda Strausse v inscenaci Andrease Homokiho.

Internet: www.narodni-divadlo.cz